

Wijs { naar de wet

Ethische perspectieven

Deze werkvorm is speciaal ontwikkeld in de context van de podcast Hallo Hannah! en maakt gebruik van de [analyse van de ethische perspectieven door Paul van Tongeren](#), Denker des Vaderlands 2021-2023. De werkvorm is ook goed geschikt om door te praten bijvoorbeeld naar aanleiding van een film of boek waarin specifieke gebeurtenissen bij de kijker, of lezer eigen ervaringen oproepen. In deze werkvorm onderzoek je juist die ervaringen door er vanuit verschillende perspectieven naar te kijken. De organisator/gespreksleider kiest dan een passende vraag in plaats van *waar had jij moed voor nodig?*

Het is ook mogelijk om deelnemers vooraf individueel te laten luisteren. De organisator deelt vooraf met de deelnemers wat hier onder Samen Luisteren staat.

Tijdsduur: 2 uur (inclusief 45 minuten samen luisteren naar de podcast)

Aantal deelnemers: 6-9

Materialen: flipover en stiften, alle deelnemers hebben pen en papier nodig

Welkom (10 min)

De gespreksleider heet iedereen welkom. Als de deelnemers elkaar niet kennen volgt een korte kennismakingsronde. Als ze elkaar al kennen een andere opwarmer: waar gaat je aandacht vooral naar uit vandaag?

De gespreksleider benoemt de vier gespreksdeugden: beknopt, vrijmoedig, open, nieuwsgierig.

De gespreksleider benoemt het doel: verschillende ethische perspectieven leren kennen aan de hand van verhalen uit de podcast.

Samen luisteren (45 min)

De gespreksleider vertelt dat de startvraag voor de podcast was: *waar heb jij moed voor nodig gehad?* De gespreksleider vraagt om zich zoveel mogelijk te verplaatsen in het perspectief van de vertellers. De gespreksleider checkt of de deelnemers kunnen gaan luisteren.

De deelnemers beluisteren samen de podcast.

Tip: Laat de deelnemers zich omkeren, of de ogen sluiten tijdens het luisteren.

Indrukken verzamelen (10 min)

Deelnemers vertellen kort wat het luisteren heeft opgeroepen aan eerste indrukken of emoties.

Schrijven: persoonlijke ervaring (10 min)

De gespreksleider vraagt de deelnemers om voor zichzelf een recente situatie op te schrijven waar zij moed voor nodig hadden. Waar was het? Wat was je rol? Wat deed je of zei je? Hoe was de reactie van anderen?

Gesprek in duo's (10 min)

De deelnemers gaan met elkaar in gesprek over wat ze hebben opgeschreven, en wat de onderliggende waarde(n) daarbij zijn.

Ethisch kwadrant (15 min)

Vervolggesprek in duo's.

De gespreksleider deelt het ethisch kwadrant uit (zie onder) en vraagt de deelnemers om de gevonden waarden te plotten in het kwadrant. Hulpvragen daarbij zijn: welk ethisch perspectief tref je het meest aan? Welke overwegingen komen op als je naar de andere kwadranten kijkt?

Schrijven: inzicht (5 min)

De deelnemers schrijven op wat hun inzicht nu is over de situatie waarin zij moed nodig hadden en tot welke persoonlijke vraag dat leidt.

Plenaire luisterronde (15 min)

De gespreksleider geeft instructie voor de luisterronde:

De deelnemers vertellen een voor een hun inzicht en leervraag voor. Doe dat beknopt en vrijmoedig. De anderen luisteren. Een volgende spreker neemt pas het woord, als het gezegde goed is gehoord.

Terugblik (10 min)

Groepsgesprek. Hoe was dit om te doen? Wat werkte goed, wat niet? Wat neem je eruit mee? Hoe kom je uit dit gesprek?

Feedback of ideeën naar aanleiding van deze werkvorm? Mail hannaharendtpodium@rijksoverheid.nl

Betekenis geven

- Waarden plotten in het kwadrant voor ethische perspectieven.
- Welk ethisch perspectief hebben jullie het meest aangetroffen in dit gesprek?
- Herken je dit, beste [casusinbrenger]
- Aan ieder: Hoe zouden jouw overwegingen eruit zien?